

duurzaamheid & natuur

Om jaloers op te zijn, zo rijk

(rechts), waarin bijeneters zich graag nestelen.

Farm Lator van het Hongaars-Nederlandse echtpaar De Jong.

FOTO'S RUNA HELLINGA

Praktische informatie

Farm Lator ligt in Sály-Lator puszta, vlakbij het dorpje Sály, een kwartier rijden van het stadje Mezökövesd en 150 kilometer van Boedapest. Vanaf Amsterdam is Farm Lator zo'n 1550 kilometer. Verblijf in een tweepersonskamer bij bioloog Rob de Jong en zijn vrouw kost 25 euro per persoon, een eenpersoonskamer is 35 euro. Ontbijt kost 9 euro, diner 18 euro. Een kleine tent kost 5, een caravan 9 euro per dag, en per persoon betaal je 5 euro. Bij het verblijf is een uitgebreid informatiepakket over de regio en de natuurgebieden inbegrepen. Farm Lator verhuurt

ook fietsen, voor 15 euro per dag. Het excursieaanbod varieert van wandelingen tot zeer gerichte excursies voor vlindersaars of vogelaars. Het aanbod wordt aangepast aan de belangstelling van de gasten op dat moment. Deelname kost 25 euro per persoon per dag. Er zijn in Nederland ook diverse reisorganisaties die met Farm Lator samenwerken en speciale thema-reizen aanbieden, bijvoorbeeld voor vogelaars, vlinderliefhebbers of natuurfotografen. Meer informatie daarover is te vinden op de website van Farm Lator: www.farmlator.hu

Rob de Jong

Wie lui is, hoeft niet eens de deur uit voor de vele verschillende vogels

aanvankelijk erg stil, maar wil inmiddels niet meer weg.

Niet alleen De Jong raakte betoverd door het dorpje. Hij heeft een behoorlijk aantal vaste bezoekers, zoals cabaretier Hans Dorrestijn, die jaarlijks terugkeren. Met Dorrestijn heeft De Jong dit jaar zelfs een gezamenlij-

ke excursieweek georganiseerd. "We hebben een hele verschillende manier van naar de natuur kijken. Ik bekijk de natuur echt als bioloog en probeer verklaringen te vinden voor het gedrag van dieren, terwijl Dorrestijn dieren juist menselijke karaktertrekken toeschrijft."

Dorrestijn komt, zoals veel gasten, in de eerste plaats voor de enorme verscheidenheid aan vogels. Wie lui is, hoeft er de deur niet eens voor uit. In een oude boomgaard die naadloos overloopt in het bos op de omringende hellingen, richtte De Jong een voederplaats in en een schuilhut voor fotografen. Als hij de bakjes en de boomstronk vult, komen daar al snel een paar puttertjes op af. Een paar

schuwe appelvinken blijven wat voorzichtiger op afstand. Wie geluk heeft, ziet de keizerarend overvliegen die hogerop zijn horst heeft.

De tuin lokt niet alleen vogels en vlinders, maar ook tal van kleine zoogdieren: marters, vleermuizen, egels en slaapmuizen. Er leven reptielen zoals de esculaapslang en de smaragdagedis, en uit het bos komen grotere zoogdieren als herten en reeën af op het voer dat De Jong achterlaat. Voor de slaap- en vleermuizen heeft hij speciale kasten opgehangen. Hij zou graag meer gezinnen met kinderen op Farm Lator zien, en kinderen vinden zoogdieren het aantrekkelijkst.

De dorpelingen bekijken zijn acti-

viteiten met enige verbazing, weet De Jong. Natuurbehoud is in Hongarije grotendeels in handen van jagers en bosbouwers, en dat botst wel eens met zijn eigen visie. Op een tocht door het Bükk-park wijst hij op terreinen waar acacia's zijn aangeplant. "Het resultaat van EU-beleid", zegt hij. Hongarije moet meer bos aanplanten en grondeigenaren krijgen subsidie voor de aanplant van acacia's, die door de EU worden gestimuleerd ter vervanging voor tropisch hardhout. Dat gaat ten koste van de kleine graslandjes waar tal van dieren van moeten leven.

De autoriteiten zijn niet gewend aan private personen die zich met natuurbeleid bemoeien. Maar met

tact en beleid valt af en toe wel wat te bereiken, zegt De Jong. Juist in het kader van natuurbeheer zijn de afgelopen jaren veel zandgroeves stilgelegd, niet zo gunstig voor bijeneters, die in de groeves hun holletjes maken. Die vogels komen alleen als de wand vrij is van struiken en groen en na enig praten kreeg De Jong toestemming voor een restauratie. De zandgroeve is nu onkruidvrij en aan weerszijden van de afgraving zijn twee platformpjes met camouflage-netten gemaakt. In de zomer worden daar tentjes opgezet, van waaruit je de vogels en hun gedrag kunt bekijken. Tenminste dat is de bedoeling, zegt De Jong. "Nu maar hopen dat ze inderdaad terugkomen."

genoeg bijzondere natuur te zien in Europa

zandhoenders en allerlei bijzondere leeuweriken. De Dupons-leeuwerik bijvoorbeeld, die een raar soort melancholisch zanggeluid voortbrengt."

Een heel ander landschap bevindt zich in het uiterste noorden van Europa, het Finse Lapland. Een groter contrast met de Pyreneeën lijkt haast niet mogelijk. "Het mooie van Lapland is de absolute wildernis," zegt Hilbers.

"De absolute stilte. Je hoort soms alleen maar het suizen van je bloed." De uitgestrekte oerbossen herbergen bijzondere vogels en bemoste spar-

ren, alles ademt eenzaamheid.

"In Nederland zijn we trots op onze veengebieden maar samengevoegd zijn ze niet groter dan één enkel veengebied in Lapland," vergelijkt hij. "De vogels klinken er ook anders, misschien door de ijle lucht."

Juni is de beste tijd om naar Lapland te gaan. Dan is de verscheidenheid aan planten het grootst en geeft het noorderlicht het geheel bovendien een magisch randje.

"Als je overdag een wandeling begint en je komt 's avonds laat terug, kan je dezelfde wandeling weer op-

nieuw maken," zegt Hilbers.

Een gebied dat wat betreft samenstelling erg op Nederland lijkt, is het oosten van Polen, tegen de grens met Wit-Rusland aan. "Stel je Nederland voor, maar dan veel ruiger en wilder," vertelt de bevrogen bioloog.

"Bossen, heuvelruggen, zeearenden, kraanvogels, wolven en beren, die zijn daar allemaal nog te vinden. Eigenlijk is het meer een tijdreis dan een afstandsreis."

In Roemenië weet Hilbers twee gebieden die de moeite van een bezoek meer dan waard zijn. "De monding

van de Donau in de Zwarte Zee. Dat is het grootste wilde moeras in Europa," zegt hij. "Een delta ongeveer zo groot als de provincie Friesland, waarin de dorpjes alleen per boot bereikbaar zijn."

In de uitlopers van de Aziatische steppen, in het noorden van hetzelfde land, zijn twee soorten van wilde pelikanen te vinden, evenals jakhalzen, wolven, otters en sterns. "Dat gebied kun je met recht een rafelrandje van Europa noemen," zegt Hilbers.

Wordt de bioloog zelf nog wel eens

verrast door natuur in Europa, of heeft hij inmiddels alles al eens gezien?

"Dit voorjaar was ik op vakantie in het oosten van Duitsland, ongeveer op een dag rijden van Arnhem. En het was echt fantastisch wat ik daar allemaal zag," laat hij enthousiast weten.

"Zwarte ooievaars, zeearenden, sterns, natuur die je in de uithoeken van Europa verwacht, in die rafelrandjes. In de haast om ver weg te gaan, vergeten we soms wel eens om dichtbij te kijken."